

До разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.052.039
Хмельницького національного
університету

*вул. Інститутська, 11,
м. Хмельницький, 29016*

ВІДГУК

опонента – доктора економічних наук, професора

Тульчинської Світлани Олександрівни

на дисертаційну роботу

Власенко Інни Валеріївни

**«МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ І ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ»**,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із відповідними планами галузей науки

Новітні українські реалії функціонування промисловості характеризуються надзвичайними викликами, обумовленими як воєнними, так і суспільно-економічними чинниками. При цьому, розширення відкриття кордонів країнами Європейського Союзу для української продукції з початком повномасштабної війни значним чином висвітлило проблему низького рівня здатності вітчизняних виробників забезпечувати своїм виробам широкі можливості реалізації. Звідси, проблематика забезпечення високого рівня якості та конкурентоспроможності продукції підприємств у їх взаємозв'язку на основі розробки сучасних інструментів управління якістю та конкурентоспроможністю продукції та пошуку більш ефективних і спрощених шляхів їх застосування в рамках управлінського механізму є надзвичайно актуальною і своєчасною.

Отже, тема дисертації Власенко Інни Валеріївни, яка присвячена розробці теоретичних положень та науково-методичних підходів щодо проектування конструкції та практичного функціонування механізму формування і

підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств як основних складових забезпечення широких можливостей реалізації їх продукції на закордонному ринку в умовах складної внутрішньої економічної ситуації, обумовленої війною, є особливо актуальною для практичної діяльності промислових підприємств сучасної України.

Практичну спрямованість роботи підтверджує її зв'язок із тематикою НДР Хмельницького національного університету: «Розробка стратегій та моделювання інноваційного потенціалу кластеризації соціально-економічних систем в контексті національної безпеки держави» (номер державної реєстрації: 0120U102088), «Моделювання стратегій безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації: 0122U001212).

Внесок Власенко І. В. у виконання зазначених НДР полягає у: дослідженні питання формування моделей оцінки якості та конкурентоспроможності інноваційної продукції кластеру та обґрунтуванні базових засад впровадження системи управління якістю та конкурентоспроможністю продукції як одного з елементів стратегії безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, в достатній мірі обґрунтовані. Виконане дослідження свідчить про достатню обізнаність дисертанта з науковими працями вітчизняних і зарубіжних вчених, які досліджують проблеми формування та забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції підприємств, в тому числі і продукції машинобудівної промисловості.

Авторкою обґрунтовано використано сучасний інструментарій наукового дослідження: історичного аналізу та теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу і синтезу, системного, економіко-математичного, структурно-функціонального аналізу, моделювання, абстрактно-логічні, розрахунково-

конструктивні та графічні методи. Результатом використання є авторський внесок у розвиток теоретичних і практичних положень з питань конструювання механізму формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств, доведення рекомендацій та пропозицій до рівня їх практичного використання на регіональному та виробничому рівнях. Обґрунтованість результатів забезпечена використанням офіційних аналітичних даних Європейського Союзу та міжнародних організацій, офіційних статистичних даних Державної служби статистики України, а також офіційної фінансової звітності ряду машинобудівних підприємств Вінниччини.

Логіка викладення матеріалу та структура роботи підпорядковані її меті. Дослідження етимологічного розвитку сутнісного змісту та генезису концептуальних підходів до формування й забезпечення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств, дозволили авторці провести поглиблене дослідження чинників проблемної ситуації у машинобудівному секторі України та обґрунтувати висновки і пропозиції щодо методів і засобів її розв'язання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що авторкою вперше розроблено механізм формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств та модель розрахунку конкурентоспроможності певного виду машинобудівної продукції на визначеному ринку, які базуються на визначенні: ймовірності придбання на основі параметрів відносного рівня нормативної якості даної промислової продукції, коефіцієнту дієвості маркетингового комплексу підприємства на визначеному ринку та коефіцієнту інформаційного охоплення цільової аудиторії. Дисертанткою запроєктовано конструкцію механізму формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємства за використанням продукто-орієнтованого процесного підходу, що дозволяє забезпечити ефективне системне управління процесами формування, забезпечення та поліпшення якості продукції промислових підприємств (с. 206–209). Здобувачкою обґрунтовано модель розрахунку конкурентоспроможності по

відношенню до окремого виду машинобудівної продукції на визначеному ринку, яка вже виготовляється, а також по відношенню до продукції, що перебуває на стадії проєктування, що дає можливість машинобудівним підприємствам виокремити перелік ключових чинників підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, а також, розробляти та впроваджувати заходи щодо управлінського механізму конкурентоспроможності продукції масовості виробництва (с. 129–145; 209–215).

Серед наукових результатів теоретичного характеру основними є:

– подальший розвиток понятійно-категоріального апарату галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» у частині уточнення сутності понять «якість продукції» та «конкурентоспроможність продукції» промислового підприємства, що створює передумови для застосування концептуально нової моделі оцінки якості і конкурентоспроможності продукції (с. 47–49);

– розроблення теоретико-концептуальних положень щодо розмежування якісних характеристик продукції та чинників, що обумовлюють її конкурентоспроможність та дає можливість конструювати і впроваджувати ефективно діючий механізм управління якістю та конкурентоспроможністю продукції на підприємстві (с. 84–86);

– удосконалення методичних положень до формування систем оцінки якості і конкурентоспроможності продукції підприємства на основі розмежування у складі якості продукції нормативної (об'єктивного оціночного параметру) та сприйнятної якості (суб'єктивного оціночного параметру), виокремлення їх складових елементів та підходів до оцінки впливу кожного з параметрів якості на конкурентоспроможність продукції підприємства (с. 60–64);

– удосконалення архітектоніки циклічного процесу взаємодії ключових функціональних складових у механізмі формування та підвищення якості і конкурентоспроможності продукції підприємства з деталізацією окремих процесів та обґрунтуванням спектру і характеристик імовірних проблем в рамках

окремих процесів, що дало можливість запропонувати алгоритм діяльності підприємства щодо виявлення, вирішення та попередження появи імовірних проблем щодо якості і конкурентоспроможності продукції (с. 176–197);

Результати науково-методичної та прикладної спрямованості включають:

– методичний підхід до оцінки якості продукції та процесів її забезпечення на кожному з етапів її життєвого циклу виробництва в механізмі управління якістю та конкурентоспроможністю продукції на підприємстві, за використанням продукто-орієнтованого процесного підходу, який дає можливість виокремити конкретні напрями оцінки якості на етапах проектування, виробництва, збуту та післяпродажного сервісу продукції, що виступає базисом для розробки моделі оцінки якості і конкурентоспроможності продукції підприємства у механізмі управління ними (с. 124–126);

– напрями імплементації вдалої практики європейських машинобудівних виробників щодо обсягів інвестицій у персонал, оновлення основних виробничих засобів та зниження непродуктивних витрат із урахуванням вітчизняних умов розвитку промислових підприємств (с. 92–108).

Отримані авторкою наукові результати мають достатній рівень обґрунтованості, що підтверджується узагальненням значної кількості фундаментальних праць вітчизняних та закордонних вчених-економістів, використанням відповідної статистичної інформації, апробацією отриманих результатів.

3. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Наукове значення результатів дисертаційної роботи полягає у розробці теоретичних положень і висновків, які збагачують економічну науку з питань розроблення теоретичних положень та науково-методичних підходів в рамках конструювання та застосування механізму формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що обґрунтовані теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що розкривають зміст механізму формування і підвищення якості та конкурентоспроможності підприємств, доведені до рівня їх практичного застосування у системі управління підприємством, а розроблена модель розрахунку конкурентоспроможності певного виду машинобудівної продукції на визначеному ринку може успішно використовуватися підприємствами різних сфер машинобудівної промисловості та різних масштабів господарської діяльності.

Практична цінність результатів дослідження підтверджується їх впровадженням на окремих машинобудівних підприємствах та на регіональному рівні у діяльність: Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької ОДА та ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод», ПАТ «Могилів-Подільський завод», ПрАТ «Барський машинобудівний завод», ТОВ «Краснянське СП «Агромаш», а також, їх використанням в навчальному процесі Хмельницького національного університету при викладанні дисциплін: «Економіка підприємства», «Основи стандартизації, метрології та якості», «Маркетингова товарна політика», «Маркетингове управління якістю товарів та послуг».

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Результати наукових досліджень Власенко Інни Валеріївни, які покладено в основу її дисертації, опубліковані в статтях та матеріалах конференцій. За темою дисертації опубліковано 14 наукових праць, зокрема 1 одноосібний розділ у монографії закордонного видання, 1 стаття у виданні, що індексується в наукометричних базах даних SCOPUS та Web of Science, 6 статей у наукових фахових виданнях України, а також 6 публікацій, що додатково відображають результати дослідження.

В опублікованих працях здобувача представлена сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. З огляду на це, апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація має традиційну структуру: анотація, перелік умовних позначень та скорочень, вступ, три розділи основної частини, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Дисертаційна робота та наукові праці, які розкривають її результати, відповідають принципам академічної доброчесності, використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

1. У першому розділі дисертації, де авторка досить глибоко і деталізовано досліджує етимологію та сутнісні аспекти понять «якість продукції» та «конкурентоспроможність продукції» (с. 31–43), звертаючи увагу на ряд відмінностей у підходах і традиціях україномовного та англійськомовного наукових дискурсів, було б доцільним узагальнити їх на окремому рисунку для наочності та більш чітко сформулювати власний підхід до виокремлення сутності зазначених понять.

2. В рамках аналізу функціонування та перспектив української машинобудівної продукції на європейському ринку (параграф 2.1, с. 91–110) було б доцільним дослідити й показники її імпорту до Європейського Союзу з інших країн та, таким чином, поліпшити визначений авторкою перелік умов конкурентоспроможності українських товарів-аналогів на європейському ринку.

3. У другому розділі дисертаційної роботи (с. 133–151) здобувачкою обґрунтовується модель оцінки конкурентоспроможності продукції

машинобудівних підприємств у взаємозв'язку з параметрами якості, що є новаторською для сучасного наукового дискурсу, а тому варто було б представити пропонований методичний підхід і в параграфі 1.2 в рамках дослідження методичних основ процесів оцінки якості та конкурентоспроможності продукції підприємства.

4. У параграфі 3.1 при визначенні складових елементів механізму формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції та обґрунтуванні їх взаємодії (с. 154–177) було б доречно зазначити, що відрізняє зазначений перелік від тих, які вже набули практичного застосування, тобто, його ключові відмінності та переваги перед діючими управлінськими механізмами. Також, робота виграла б, якщо б авторка довела власне бачення щодо не включення інноваційного забезпечення у складові елементи механізму формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

5. В частині обґрунтування комплексу структурних елементів складової забезпечення якості проходження господарських процесів у механізмі формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємства, наведеного у третьому розділі дисертації (с. 172–177), варто було б надати не узагальнену, а більш детальну характеристику функціонуванню системи моніторингу й аналізу результатів та якісних показників проходження господарських процесів. А також, навести результати апробації моделі оцінки конкурентоспроможності продукції у її взаємозв'язку з параметрами якості на обраних для дослідження машинобудівних підприємствах.

7. Загальний висновок

Дисертаційну роботу Власенко Інни Валеріївни «Механізм формування і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств» можна визнати завершеним науковим дослідженням, результати якого дозволяють вирішити актуальне науково-практичне завдання – розробити теоретичні положення та науково-методичні підходи щодо проектування конструкції та практичного функціонування механізму формування і підвищення якості та

конкурентоспроможності продукції підприємств. У роботі отримані нові результати, які у своїй сукупності пропонують шляхи вирішення важливого завдання забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції української машинобудівної промисловості.

Дисертація Власенко І. В. за змістом та якістю теоретичних і методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеню доктора філософії. Вибрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито, поставлену мету досягнуто, завдання дисертаційної роботи в цілому виконано. Тема дисертації відповідає спеціальності 051 «Економіка».

Дисертація за своїм змістом відповідає вимогам пп. 6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка – Власенко Інна Валеріївна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри економіки і підприємництва
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»,
доктор економічних наук, професор

[Підпис]
Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА

Підпис Світлани Тульчинської засвідчує:

Вчений секретар:

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»,
кандидат технічних наук, доцент

[Підпис]
Валерія ХОЛЯВКО